

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის

KA060155376773814

ბრძანება №570

ქ. თბილისი

25 / სექტემბერი / 2014 წ.

**საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის
სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის
“მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის კმ 16+500 - კმ 18+860
ცვლილებასთან დაკავშირებულ მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე”
ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ**

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „კ“ ქვეპუნქტისა და ამავე მუხლის მე-2 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის “მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის კმ 16+500 - კმ 18+860 ცვლილებასთან დაკავშირებულ მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე” ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №45; 22.09.2014წ;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტმა უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№45; 22.09.2014წ.) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტს;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში - საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა №7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. №6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის თამარ შარაშიძის მოხსენებითი ბარათი; საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის წერილი (№2-12/5819; 01.09.2014წ.); ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (№45; 22.09.2014წ.)

მინისტრის მოვალეობის შემსრულებელი

მაია ბითაძე

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების
დაცვის სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL AND NATURAL RESOURCES PROTECTION OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№45

22 სექტემბერი 2014წ.

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის (კმ 16+500 ~ კმ 18+860) ცვლილებასთან დაკავშირებული მშენებლობა და ექსპლუატაცია
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი – საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს სავტომობილო გზების დეპარტამენტი. ალ. ყაზბეგის გამზირი №12
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა – ქობულეთის მუნიციპალიტეტი, დაბა ჩაქვი
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 08.09.2014 წ.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – შპს "გერგილი"

II. ძირითადი საპროექტო ბალანსები

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილია „მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის (კმ 16+500 ~ კმ 18+860) ცვლილებასთან დაკავშირებული მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

„ქობულეთის შემოვლითი გზის, ქობულეთი-ბათუმის მონაკვეთის და ბათუმის შემოვლითი გზის პროექტის“ (გზის მთლიანი მონაკვეთის) გზშ-ს ანგარიშზე გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ გაცემულია ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა. ხოლო გზის მე-2 მონაკვეთზე (დაგეგმილი ბათუმის ნაგავსაყრელის გამო) მარშრუტის მიმართულების ცვლილებიდან გამომდინარე მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის (კმ12+400 – კმ31+259) პროექტის გზშ-ს ანგარიშზე გარემოს დაცვის სამინისტროს მიერ ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცა 2012 წელს.

ანგარიშის თანახმად ვინაიდან შემდგომში ნაგავსაყრელის პროექტისთვის შეირჩა სხვა ტერიტორია, მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება მონაკვეთის ცვლილების თაობაზე. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილ გზშ-ს ანგარიშში განხილულია საპროექტო გზის ის მონაკვეთი (კმ 16+500-დან – კმ 18+860-მდე), სადაც მოხდა ტექნიკური პროექტის მცირედი ცვლილება, კერძოდ: ქობულეთის შემოვლითი გზის მე-4 გზაგამტარმა გადმოინაცვლა დაახლოებით 300 მეტრით ჩრდილო-აღმოსავლეთი მიმართულებით.

ანგარიშში მოცემულია ალტერნატივების ანალიზი. აღნიშნულია, რომ დამატებით გაანალიზდა კმ 16+500-დან – კმ 18+860-მდე მონაკვეთი. ამ მონაკვეთში განსაზღვრულია საპროექტო გზის მიმართულების მცირედი შეცვლა. მონაკვეთის კმ 16+500-დან – კმ 18+860-მდე ამჟამინდელი ვარიანტი თითქმის იდენტურია ტექნიკურ-ეკონომიკური კვლევის ანგარიშის საფუძველზე რეკომენდებულ გზის მიმართულების, რომელიც მიჩნეული იყო პრიორიტეტულად, როგორც გარემო ასევე სოციალურ-ეკონომიკური და ტექნიკური პირობების გათვალისწინებით. აღნიშნული ალტერნატივა იწვევს გზის მარშრუტის შემოკლებას და ამცირებს ზემოქმედებას გარემოზე. გამოიწვევს ნაკლებ ფართობზე ზემოქმედების მოხდენას, მცირდება მიწის სამუშაოების ოდენობა, ასევე მცირდება ზემოქმედება სასოფლო სამეურნეო ფართობებზე.

პროექტის სამშენებლო ფაზის დაწყება გათვალისწინებულია 2014 წლის სექტემბერში და ითვალისწინებს სამუშაოების 4 თვეში დასრულებას.

საპროექტო გზის მონაკვეთი მდებარეობს ქობულეთის მუნიციპალიტეტში. მონაკვეთის სიგრძეა 2,36 კმ. საპროექტო გზა კვეთს მდინარე ჩაქვისწყლის მარცხენა ბორცვოვან რელიეფს. აღნიშნული მონაკვეთი მოიცავს ორ ხიდს, ერთ სატრანსპორტო კვანძს. დაგეგმილია პანდუსების მოწყობა.

პროექტის ძირითადი კომპონენტებია:

- მთავარი გზა – კმ16+580-კმ17+964.4. სიგრძე – 1 384,4 მ.
- ადგილობრივ გზაზე გადასასვლელი – 106,7 მ სიგრძის, გადასასვლელი ხიდის (ხიდი № 11.1) ჩათვლით.
- გზაჯვარედინი - №4 გზაგამტარის ნაწილი, 94 მ წრიული სიგრძის.
- დონეების გამყოფი გადასასვლელი №11.2 ხიდი. სიგრძე – 40 მ.
- პანდუსები - სიგრძე 263მ, 344მ, 519მ და ა.შ.

გზა პროექტდება, როგორც თავისუფალი სვლის გზა, რომელიც ზევიდან და ქვევიდან გადაკვეთს არსებულ გზებს. საპროექტო სიჩქარე 100 კმ/სთ მთავარი გზისთვის, ხოლო

რამპებისთვის 60 კმ/სთ; გზის სიგანე შეადგენს 14.0 მეტრს. გასხვისების დერეფანი ვრცელდება 7 მეტრზე ყრილის კიდიდან, რომელშიც შედის 2 მეტრის სიგანის მონაკვეთი სადრენაჟო არხებისათვის, 1 მეტრიანი მონაკვეთი არხის კიდიდან და 3 მეტრიანი სარეზერვო მონაკვეთი არხს მიღმა. ყრილი შემდგარია კლდოვანი ქანებისგან. გზის მონაკვეთისათვის დაპროექტებულია ასფალტ-ბეტონის გზის სამოსი, ხიდების ჩათვლით.

პროექტში გამოყენებული ძირითადი ტექნიკური პარამეტრებია:

- გზის ხარისხი – საერთაშორისო ავტომაგისტრალი;
- საანგარიშო სიჩქარე – 100 კმ/სთ;
- გზის საფუძვლის სიგანე – 14.0 მ;
- სავალი ნაწილის სიგანე – 7.0 მ;
- სამოდრაო ზოლის სიგანე – 3.5 მ;
- მოპირკეთებული გვერდულების სიგანე – 2.5 მ;
- მოსაპირკეთებელი გვერდულების სიგანე – 1.0 მ;
- საფარის ტიპი – ასფალტ ბეტონი გზისთვის

განხილულ მონაკვეთზე უნდა აშენდეს ორი ხიდი.

- ხიდი № 11.1 გამიზნულია ადგილობრივი მნიშვნელობის გზის მთავარი გზის თავზე გადატარებისთვის. ხიდი დაპროექტებულია არმატურით დაძაბული ბეტონის ერთმალიანი ჩარჩოვან-კოჭოვანი ხიდის სახით.
- ხიდი № 11.2 აგრეთვე წარმოადგენს მთავარ გზაზე გადასასვლელ დონეების გამყოფ ხიდს. რომელიც დაპროექტებულია არმატურით დაძაბული ბეტონის ორმალიანი ჩარჩოვან-კოჭოვანი ხიდის სახით.

სადრენაჟო სისტემა ხიდის ნაფენზე დაპროექტდა ჰიდრავლიკური გამოთვლების შედეგებზე დაყრდნობით.

გზის გასწვრივ ერთი სატრანსპორტო კვანძი უნდა მოეწყოს. ეს შეერთებები დაპროექტებულია სხვადასხვა ტიპის ნაგებობების სახით.

განცალკევებულ დონეებიანი სრული გზაგამტარი კვანძი №4 უნდა აშენდეს დაბა ჩაქვის, ბათუმისა და ბოტანიკური ბალისაკენ მიმავალი სატრანსპორტო ნაკადების ურთიერთგაცვლისათვის.

პროექტში გათვალისწინებულია წყალსატარი მილები, რომელთა ფუნქციას შეადგენს ზედაპირული წყლების უსაფრთხოდ არინება და ადგილობრივი სატრანსპორტო ნაკადის უსაფრთხოდ გატარება საგზაო მონაკვეთების ქვეშ მოწყობილ ყრილებში.

ანგარიშის თანახმად სამშენებლო ბანაკისთვის ადგილის შერჩევასა მოხდება ისეთი ტერიტორიის გათვალისწინება, რომელიც მოიცავს მძიმე ტექნიკის გასაჩერებელ ადგილს, საწყობებს და სახელოსნოებს, კომუნიკაციების და მაღაზიების ხელმისაწვდომობას, და სენსიტიური ადგილებიდან დაშორებას. სამშენებლო ბანაკის საბოლოო ადგილს სამშენებლო კონტრაქტორი შეარჩევს, საავტომობილო გზების დეპარტამენტის თანხმობით. ანგარიშის თანახმად შემდგომში ამ ობიექტების შერჩევასა უნდა მოხდეს მათი შეთანხმება კანონმდებლობის შესაბამისად.

ადგილის შერჩევა უნდა მოხდეს შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

- ეკოლოგიური თვალსაზრისით, არამგრძნობიარე ტრანსფორმირებული ურბანული, ან სასოფლო ლანდშაფტი.

- ბანაკები არ უნდა იყოს განთავსებული საცხოვრებელ დასახლებასთან 500 მ-ზე ახლოს.

- საკმარისი მანძილი უნდა იყოს ხმაურის ზემოქმედების მისაღებ დონემდე შესამცირებლად.

სამშენებლო ბანაკები უზრუნველყოფილი იქნება შემდეგი ძირითადი აღჭურვილობებით: სავენტილაციო აღჭურვილობა; წყლის მიწოდება. ჰიგიენურ-სანიტარული, წვიმის წყლის სადრენაჟო აღჭურვილობები და საკანალიზაციო სისტემა. აღჭურვილობა შიდა ნარჩენებისათვის, პირველადი სამედიცინო დახმარების აღჭურვილობები და სხვა.

გზმ-ს ანგარიშში განხილულია ჩასატარებელი მოსამზადებელი და სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოების მოკლე აღწერა და მოცულობები.

გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილია გარემოს არსებული მდგომარეობა, რომლის შესწავლის ძირითად მიზანს წარმოადგენს ფონური მონაცემების შეგროვება კმ16+500-კმ18+860 ქობულეთის შემოვლითი გზის მონაკვეთისთვის. წარმოდგენილია საკვლევი უბნის კლიმატური პირობები, გეომორფოლოგია, ზოგადი გეოლოგიური პირობები, ჰიდროგეოლოგია და ტექტონიკა. საკვლევი ტერიტორია საქართველოს სეისმური საშიშროების რუკის მიხედვით (დაბა ჩაქვი (575)) განეკუთვნება 7 ბალიან სეისმურ რაიონს.

გზმ-ს ანგარიშში საპროექტო მონაკვეთი წარმოდგენილია საინჟინრო გეოლოგიური პირობების კუთხით, რომლის თანახმად კმ 16+580 – კმ 17+000 საპროექტო გზა მიუყვება მდ. ჩაქვისწყლის ხეობის მარცხენა ფერდის ქვედა ნაწილს. ფერდობის დახრილობა 8-12⁰-ია, ზედაპირი სუსტად ტალღობრივი დაფარული ძველი ჩაის პლანტაციებით და სხვა სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებით. ფერდობი ძველ მეწყრულია, რომელიც რელიეფში კარგადაა გამოხატული (კმ 16+870) მეწყრულ სხეულს აქვს სუსტად გამოხატული საფეხურებრივი ზედაპირი, მოწყვეტის საფეხური სიძველის გამო მკაფიოდ არაა გამოხატული. მის აღმოსავლეთ ნაწილში გაედინება ხევი, რომელიც წარმოადგენს მეწყრული სხეულის ბაზისს. ხევის ჩაჭრის სიღრმე 8-10 მეტრია. მეწყრული სხეულის სიგრძე ფერდობის დახრილობასთან მიმართებაში 180-200 მეტრია, ხოლო სიგანე 60 მ-მდე. განვითარებულია ლატერიტიზირებულ თიხებში.

კმ 17+000 – კმ 17+964 მონაკვეთი გადის აღმოსავლური ექსპოზიციის ფერდზე, რომლის დახრილობა 5-10⁰-ის ფარგლებშია, ზედაპირი სუსტად ტალღობრივია. ფერდობზე ფიქსირდება პატარა მცირე ჩაჭრის სიღრმის მქონე ხეხვები. მონაკვეთზე მდინარე უხვევს მარჯვნივ და მილხიდის საშუალებით გადადის გზის მეორე მხარეს.

გზის პირას და ხევის კალაპოტში შიშვლდებიან ლატერიტები, რომლებიც წარმოქმნილია ჭიდილის წყების ვულკანოგენური ნალექების ინტენსიური გამოფიტვის შედეგად.

კმ 16 – კმ 18 სექცია მდებარეობს საშუალო სირთულის საშიშ გეოლოგიურ რელიეფზე. მეწყრული პროცესების შესაჩერებლად გათვალისწინებულია შემარბილებელი ღონისძიებები და გაკეთებულია დასკვნები. აღნიშნულის განხორციელება უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამშენებლო სამუშაოების და ექსპლუატაციის პერიოდში.

ქობულეთის შემოვლითი გზის შეცვლილი მონაკვეთი იკვეთება 4 უსახელო, მცირე ხევით. ამასთან, ერთი ხევი იკვეთება სამ ადგილას (ხევი №1, ხევი №2 და ხევი №3). აღნიშნული ხეხვები არ არიან შესწავლილი ჰიდროლოგიური თვალსაზრისით. ამიტომ, მათი წყლის მაქსიმალური ხარჯების სიდიდეები საპროექტო კვეთებში დადგენილია „კავკასიის პირობებში მდინარეთა მაქსიმალური ჩამონადენის საანგარიშო ტექნიკურ მითითებაში“ მოცემული მეთოდით.

ანგარიშში აღნიშნულია, რომ მონაკვეთის ცვლილების გამო, აგრეთვე ახალი მონაცემების მიღების მიზნით, კვლავ განხორციელდა მოცემულ მონაკვეთზე ბიომრავალფეროვნების ნაწილში სავლე გასვლა. ვინაიდან გზის ტრასას მნიშვნელოვანი ცვლილება არ განუცდია და საკვლევი ტერიტორია მოიცავს იმავე ფართობებს, რაზედაც

ადრე იყო ჩატარებული კვლევები, ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებზე ჩატარებულმა დამატებითმა კვლევამ არ დააფიქსირა წინა კვლევებისაგან განსხვავებული მონაცემები. კვლევების მოკლე შეჯამება წარმოდგენილია გზმ-ს ანგარიშში.

საპროექტო დერეფანში 16,500 -18,860 კმ საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობები არ გვხვდება. აღნიშნულ მონაკვეთზე წარმოდგენილია ანთროპოგენული ზემოქმედებით ძლიერ სახეშეცვლილი ადგილები. დაგეგმილი საპროექტო დერეფნის მიმდებარე ტერიტორიაზე წარმოდგენილია მდინარისპირული მურყნარის ფრაგმენტები. ფერდობი დაფარულია გვიმრებითა და სარეველა ბუჩქებით.

კმ17+600 – კმ 17+900 მონაკვეთში საპროექტო გზა გადადის არსებული გზის ქარსაცავ ზოლზე და აქედან გამომდინარე მშენებლობის პერიოდში მოსაჭრელი იქნება 150 ძირი შავი ფიჭვი (*Pinus Nigra*).

სატრანსპორტო მოძრაობის ცვალებადობის, მისი შემადგენლობის და სხვა ანთროპოგენული ზემოქმედების შედეგად მოსალოდნელია პროექტის ზონაში ხმაურის დონის ცვლილება. თუ ხმაურის დონე გადაცდება ხმაურის დონის მისაღებ მაჩვენებელს 20%-ით ან 5%-ით მის ბოლოს დაფიქსირებულ დონეს, გაიზრდება მონიტორინგის სიხშირე და გამოკვლევების რაოდენობა. თუ დადგინდება რომ ხმაურის დონის გადაცდენის მიზეზი სამშენებლო საქმიანობაა, გატარდება შესაბამისი ზომები.

ნიადაგის ნაყოფიერ ფენა საპროექტო გზის გასწვრივ ექვემდებარება მოხსნას და ხელმეორედ გამოყენებისთვის შენახვას საგზაო დეპარტამენტის მიერ მითითებულ ადგილზე. სამშენებლო უბნებიდან გატანილი ნიადაგის ფენა გამოყენებული იქნება მიწაყრილებზე ან მიმდებარე სამშენებლო დერეფნებში ნიადაგის ფენის აღსადგენად, რომლებზეც ზემოქმედება მოახდინა საპროექტო საქმიანობამ (მოიხსნება დაახლოებით 12000 მ³ ნაყოფიერი ნიადაგის ფენა, საშუალოდ 20-სმ სიღრმეზე). ყოველივე ზემოაღნიშნული უნდა განხორციელდეს შესაბამისი პირობების დაცვით.

სამშენებლო სამუშაოების შედეგად მოსალოდნელია შემდეგი ნარჩენების წარმოშობა: ინერტული მასალები, საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, სამშენებლო ნარჩენები. გარდა ამისა, შეიძლება, დაგროვდეს მცირე რაოდენობის სახიფათო ნარჩენები - ძირითადად სატრანსპორტო საშუალებების ტექნიკური მომსახურების პროცესში.

ანგარიშში აღნიშნულია, რომ მშენებელი კონტრაქტორი საავტომობილო გზების დეპარტამენტთან და გარემოს დაცვის სამინისტროსთან კონსულტაციის საფუძველზე დაადგენს ტერიტორიებს არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების განსათავსებლად. მითითებულია, რომ ადგილობრივი მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელობასთან შეთანხმებით ხელშეკრულება გაფორმდება შესაბამის კომპანიასთან ნარჩენების დროებითი შენახვის უბნებიდან საყოფაცხოვრებო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე გადატანაზე. ასევე აღნიშნულია, რომ უნდა მოხდეს ნახშირწყალბადის ნარჩენების, მათ შორის საპოხი ზეთების დროებითი შენახვის უბნებიდან შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციაზე გადაცემა.

ანგარიშში წარმოდგენილია გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა, ზემოქმედების თავიდან აცილების და შემარბილებელი ღონისძიებები. ასევე გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში.

ანგარიშში მითითებულია, რომ საგზაო დეპარტამენტი შეიმუშავებს ავარიებზე რეაგირების გეგმას და პროცედურებს ავარიული დაღვრების ზემოქმედების შეზღუდვისა და იზოლირების მიზნით.

ანგარიშში დანართის სახით წარმოდგენილია გარემოსდაცვითი ქცევის წესები.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი ვალდებულია

1. უზრუნველყოს მშენებლობისა და ექსპლუატაციის განხორციელება გზმ-ს ანგარიშით წარმოდგენილი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და ვალდებულებების შესაბამისად, ასევე უზრუნველყოს ანგარიშით განსაზღვრული ყველა რეკომენდაციისა და შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებების განხორციელება;
2. ატმოსფერული ჰაერის დამაბინძურებელი სტაციონარული ობიექტების განთავსების შემთხვევაში, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში კანონმდებლობით დადგენილი შესაბამისი დოკუმენტაციის წარმოდგენა;
3. თუ მშენებლობისას წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების ჩაშვება მოხდება ზედაპირული წყლის ობიექტში, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ზედაპირული წყლის ობიექტში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების პროექტის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
4. უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი პარამეტრების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლების მახასიათებლების გაზომვა წარმოდგენილი მონიტორინგის განრიგის მიხედვით. აუცილებელია მონიტორინგის წარმოება მშენებლობის შემდგომ ეტაპზეც 3 წლის განმავლობაში, რათა შეფასებული იქნეს გარემოსდაცვითი ზემოქმედება პროექტის დასრულების შემდეგი წლების განმავლობაში;
5. უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესრულება;
6. იმ შემთხვევაში თუ დაიგეგმება სამშენებლო ბანაკის მოწყობა, აღნიშნული ბანაკის მოწყობამდე უზრუნველყოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში შემდეგი ინფორმაციის წარმოდგენა: განთავსების ადგილის გეოგრაფიული დასახელება, განთავსების ადგილის GIS (გეოინფორმაციული სისტემები) კოორდინატები, ფართობი, მიწის კატეგორია, ნიადაგური მდგომარეობა, სქემატური ნახაზი ინფრასტრუქტურის ჩვენებით და გასატარებელი ღონისძიებები;
7. მშენებლობის პროცესში უზრუნველყოს სამშენებლო ბანაკების უსაფრთხო და გარემოსდაცვითი ნორმების შესაბამისად ფუნქციონირება;
8. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს (მშენებლობის და ექსპლუატაციის ფაზის) ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის შემუშავება და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში

წარმოდგენა, სადაც ასევე გათვალისწინებული იქნება გზის საპროექტო მონაკვეთზე საშიში და ტოქსიკური მასალების დაღვრაზე რეაგირებისა და დაღვრით გამოწვეული პოტენციური უარყოფითი ზემოქმედების მინიმიზაციის ზომები;

9. უზრუნველყოს ზედამხედველობის განხორციელება: ნიადაგისა და წყლის დაბინძურებაზე ზეთით, საწვავ-საცხები მასალებით და სხვა, რომელიც შესაძლოა გამოწვეული იყოს მშენებლობის დროს. ასევე უზრუნველყოს მანქანა-მექანიზმებისა და დანადგარ-მოწყობილობების გამართულობის შემოწმება, რომ არ მოხდეს ტერიტორიის დაბინძურება. აუცილებელია ზემოაღნიშნული ტექნიკის შემოწმება და სარემონტო-პროფილაქტიკური სამუშაოების ჩატარება განხორციელდეს ამისათვის სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიაზე;
10. უზრუნველყოს სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება სამუშაოების გრაფიკის სრული დაცვით, მხოლოდ სამუშაო საათებში.
11. უზრუნველყოს მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო და სახიფათო ნარჩენების დროებით უსაფრთხოდ განთავსება და მათი შემდგომი მართვის მიზნით შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციებზე გადაცემა;
12. გზის ექსპლუატაციაში გაშვებისთანავე აღნიშნულის შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს.

IV. დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ ეკოლოგიურ ექსპერტიზაზე წარმოდგენილია „მონაკვეთი 2: ქობულეთის შემოვლითი გზის (კმ 16+500 ~ კმ 18+860) ცვლილებასთან დაკავშირებული მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობებით.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების
დეპარტამენტის უფროსი

თამარ შარაშიძე
(სახელი, გვარი)

ბ.ა.